

Nr 383

Av herr Nilsson i Östersund m. fl., om *aktivisering av den statliga företagsamheten inom det norra stödområdet.*

(Lika lydande med motion nr 312 i Första kammaren)

I regeringens proposition till 1964 års riksdag drogs riktlinjerna upp för en aktiv lokaliseringpolitik, vars allmänna målsättning var att genom statliga lån och bidrag stimulera den privata industrien till nyetableringar och utvidgningar inom norra stödområdet. Resultaten sedan starten den 1 juli 1965 fram till årsskiftet kan avläsas i statsverkspropositionen och måste betecknas såsom synnerligen gynnsamma med hänsyn till den korta tid stödåtgärderna verkat. Enligt den tabell som presenteras uppgick sålunda sysselsättningsökningen under perioden till drygt 3 000 personer och de totala investeringskostnaderna till cirka 175 milj. kronor inom området.

Verksamheten har alltså fått en bra start, vilket tyder på att även de privata företagen börjar komma till insikt om att de län och delar av län som ingår i stödområdet är väl lämpade för en fortsatt utbyggnad av den industriella verksamheten. Trots detta finns det inom berörda område län som redovisar en negativ flyttningsbalans och sjunkande befolknings-siffror och där kraftiga åtgärder skyndsamt måste till om den negativa utvecklingen skall kunna brytas.

Frågan bör nu ställas om de beslutade stödåtgärderna är tillräckliga instrument i lokaliseringpolitiken på sikt. Enligt vår uppfattning är så icke fallet. Vi hävdar den meningen att den satsning som sker på den privata företagsamheten måste kompletteras med en kraftigare aktivisering av den statliga sektorn. Detta kommer att framstå såsom ännu angelägnare därest den privata industrien inte skulle visa sig ha tillräckligt intresse för fortsatta framtida etableringar. Enligt vår mening bör vi få till stånd en samordnad lokaliseringpolitik där statliga, halvstatliga, kooperativa och privata företag får tillfälle att på lika villkor tävla med varandra i effektivitets- och produktionsfrämjande syfte. Detta skulle möjliggöra en kraftigare och jämnare satsning på de centra inom stödområdet där det ur social och ekonomisk synpunkt är önskvärt med en kraftig förstärkning av näringslivet.

Bifogade tabell visar hur den statliga verksamheten har utvecklats inom norra stödområdet åren 1960—1965.

Som framgår av tabellen har antalet tjänstemän under femårsperioden minskat med 494, medan minskningen på arbetarsidan varit inte mindre än 5 630 personer, eller sammanlagt cirka 6 000 personer. Prognossiffrorna fram till 1970, som baseras på företagens egna uppgifter, är visserligen ofullständiga men pekar på en ytterligare minskning av betydande mått. Därtill kommer att den fortgående rationaliseringen inom jord- och skogsbruket sannolikt under överskådlig tid kommer att friställa arbetskraft i minst samma utsträckning som hittills.

Det är alltså, enligt vår mening, nödvändigt att finna vägar för en ökad aktivisering och en snabbare utveckling av den statliga företagsamheten inom norra stödområdet. Utbyggnader av befintliga företag, utläggning av filialer och nystartande av företag bör kunna ge en bättre styrning av lokaliseringsverksamheten från samhällets sida samtidigt som en stimulerande tävlan mellan olika företagsformer bör kunna åstadkommas. Det är främst de större och ekonomiskt bärkraftiga näringsenheterna som behöver placeras ut på vissa centralorter inom stödområdet. Därmed underlättas även tillväxten av småföretagsamheten på dessa orter. Vad vi behöver är ett väl utbyggt och mera differentierat näringsliv som kan erbjuda arbetskraften en större valfrihet och säkrare anställningsförhållanden inom det område av landet som det här närmast gäller.

Med hänvisning till ovanstående motivering hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t såsom ett led i de lokaliseringspolitiska åtgärderna måtte taga i beaktande önskvärdenheten av en aktivisering av den statliga företagsamheten inom det norra stödområdet.

Stockholm den 26 januari 1966

<i>Birger Nilsson</i>	<i>V. Wikner</i>	<i>T. Fredriksson</i>
<i>Bo Martinsson</i>	<i>Gunnar Lundmark</i>	<i>Ingvar Svanberg</i>
<i>Erik Hammarsten</i>	<i>Karl-Gust. Andersson</i>	<i>Sven Ekström</i> i Iggesund
<i>Arvid Eskel</i>	<i>Anders Haglund</i>	<i>Helge Lindström</i>

Antalet anställda vid statliga affärsdrivande verk och aktiebolag inom norra stödområdet

	1960						1965						Prognos för 1970	
	Tjänstemän			Arbetare			Tjänstemän			Arbetare			Tjänstem.	Arbetare
	ÅK	M	Kv	ÅK	M	Kv	ÅK	M	Kv	ÅK	M	Kv	ÅK	ÅK
<i>Affärsdrivande verk</i>														
Domänverket	679	577	102	6 287	6 272	15	665	546	106	4 494	4 481	13	600	3 600
Luftfartsverket.....	27	23	4	10	7	5	64	55	9	22	17	9	77	27
Postverket.....	4 275	5 959		580	824		4 722	6 669		594	840		—	—
Statens järnvägar.....	9 280	8 990	290	3 820	3 430	390	7 840	7 550	290	3 260	2 950	310	6 850	2 850
Televerket.....	5 014	1 501	3 652	1 890	1 771	119	4 265	2 007	3 470	2 248	2 091	157	5 383	2 378
Vattenfallsverket.....	1 638	1 450	198	5 450	5 318	244	1 209	1 072	144	2 410	2 334	140	1 084	1 765
Summa	20 913	22 746		18 037	18 395		18 752	21 918		13 028	13 342		—	—
<i>Aktiebolag</i>														
Försvarets fabriksverk.....	24	16	8	245	64	199	26	17	10	268	69	224	50	313
Kurortsverksamhet, AB.....	18	5	13	43	3	40	18	5	13	44	3	41	18	44
Luossavaara-Kiirunavaara, AB...	1 236	1 031	206	6 021	5 784	257	1 252	1 076	177	5 061	4 826	239	1 218	4 617
Norbottens Järnverk, AB.....	436	348	88	2 437	2 415	44	666	531	135	2 625	2 603	44	730	2 773
Nya System AB.....	177	119	127	13	7	31	182	122	128	13	6	33	197	14
Statens Skogsindustrier, AB.....	225	225		1 821	1 821		297	240	57	1 918	1 842	81	—	—
Svenska Tobaks AB.....	37	22	15	213	68	152	34	20	14	225	62	187	—	—
Sveriges Centrala Restaurang AB.	86	42	49	353	85	296	86	36	52	347	67	302	97	390
Sveriges Kreditbank AB.....	54	33	21	—	—	—	63	35	28	—	—	—	63	—
Tipstjänst, AB.....	42	12	62	—	—	—	40	12	62	—	—	—	—	—
Törefors AB.....	—	—	—	—	—	—	7	6	1	48	45	5	—	—
Vin- & Spritcentralen, AB.....	20	14	6	56	45	11	19	12	7	66	53	13	19	66
Summa	2 355	2 462		11 202	11 322		2 690	2 796		10 615	10 745		—	—
Summa totalt	23 268	25 208		29 239	29 717		21 442	24 714		23 643	24 087		—	—

Anmärkning

1. ÅK = den genomsnittliga årsarbetskraften med deltidsanställda omräknade till heltidsanställda.
2. Postverket har inte kunnat könsfördela sina anställda. Samma förhållande gäller 1960 för statens skogsindustrier.
3. I uppgifterna för män (M) och kvinnor (Kv) ingår såväl hel- som deltidsanställda.